

Сметаніна Н.В.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого
права, Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків*

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ КОМПЛАСНС У СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

На загальнодержавному рівні визнано, що корупція становить реальну загрозу національній безпеці країни, а протидія їй має бути віднесена до найвищих пріоритетів держави. У сучасному суспільстві криміногенна ситуація із корупційними злочинами зали-

шається складною, і питання посилення боротьби з корупційною злочинністю знаходяться у центрі уваги правоохоронних органів [1].

Одним із найефективніших засобів боротьби із корупцією у приватному секторі визнано процедури корпоративного комплаєнсу. Нагадаємо, що комплаєнс (англ. *compliance* – згода, відповідність) – буквально означає відповідність будь-яким внутрішнім або зовнішнім вимогам або нормам. Під відповідністю мається на увазі частина системи управління/контролю в організації, пов'язана з ризиками невідповідності, недотримання вимог законодавства, нормативних документів, правил і стандартів наглядових органів, галузевих асоціацій та саморегулюючих організацій, кодексів поведінки тощо. Такі ризики невідповідності в кінцевому підсумку можуть виявлятися у формі застосування юридичних санкцій або санкцій регулюючих органів, фінансових або репутаційних втрат [2].

Комплаєнс-програми дозволяють усунути проблему на новому рівні: від зовнішнього контролю з боку суспільства до внутрішнього контролю і внутрішньої методології – комплаєнс-менеджменту. Такі менеджери працюють з колегами із ціллю запобігти, знайти і усунути порушення законодавства, етичних та інших норм. Вони допомагають іншим співробітникам краще розуміти і дотримуватись законів, тим самим реалізуючи у життя очікування керівництва компанії.

Комплаєнс-програми не тільки не збільшують кількість правил і регламентацій, але і допомагають зменшити набір регламентів, що встановлюються державою для бізнесу. Ефективними комплаєнс-програму роблять її інструменти – це аудит, розслідування, заохочення, механізми анонімних повідомлень, підвищення кваліфікації, етичні норми, оцінка ризиків і зворотній зв'язок із керівництвом [3, с. 87-91].

До ключових суб'єктів, що беруть участь у здійсненні заходів запобігання і протидії корупції у приватній сфері, можна віднести постійно діючий консультативно-дорадчий орган з протидії корупції (Рада бізнес-омбудсмена), міжнародні організації та їх представництва в Україні, громадськість, а також фізичні особи, що працюють над виконанням програм (проектів) та імплементують стандарти у сфері антикорупційної політики [4, с. 258].

На сучасному етапі розвитку антикорупційного законодавства у приватній сфері і впровадження комплаєнс-програм важливими завданнями залишаються, зокрема, пояснення, які механізми антикорупційної боротьби існують в принципі, і як вони працюють у компаніях; ознайомлення з міжнародним досвідом та українською практикою застосування законодавства; переконання тих, хто вважає, що успішно вести бізнес в Україні, не здійснюючи корупційних діянь, неможливо; демонстрація вигоди неухильного дотримання міжнародних антикорупційних стандартів, які є реальною альтернативою сумнівних «переваг» корупційної практики; допомога українським компаніям виконати вимоги розділу X Закону України «Про запобігання корупції», про необхідність розробки і впровадження антикорупційних програм [5; 6].

Окремої уваги вимагає питання запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у приватному секторі, зокрема, механізм здійснення повноважень під зовнішнім контролем, обмеження доступу до інформації, усунення від виконання завдань, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті. Також слід враховувати корупційні ризики, пов'язані з обмеженнями щодо одержання подарунків, неправомірної вигоди, формування правил поведінки з ними. Захист і заохочення викривачів корупції у бізнес-середовищі також мають набути нових цивілізованих форм.

Вважаємо, що на сьогоднішній час впровадження ефективних комплаєнс-програм і етичних програм в українських компаніях є найкращою можливістю запобігання корупції у приватній сфері і усунення проблем, а також захисту інтересів бізнесу.

Література:

1. Сметаніна Н. В. Небезпечні наслідки корупції для особи, держави та суспільства. Право і суспільство. 2017. № 4, ч. 2. С. 162–165.

2. Корпоративний комплаєнс: українська перспектива. URL: <http://ua-ekonomist.com/17361-korporativniy-komplajens-ukrayinska-perspektiva.html> (дата звернення: 08.09.2021).

3. Карпович О. Г., Трунцевский Ю. В. Серьёзные экономические преступления XXI века. Опыт противодействия им в Велико-

британії, Росії и США : монографія. Москва: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2013. 223 с.

4. Головін Б. М. Механізм запобігання корупції. Часопис Київського університету права. 2018. № 4. С. 254–260.

5. Антикорупційний комплаєнс у бізнесі: міжнародний досвід та українська практика. URL: <http://ukrainepravo.com/events/conference/antikoruptions-yniy-kompla-ns-u-b-znes-m-zhnarodniy-dosvid-ta-ukra-nska-praktika/> (дата звернення: 10.09.2021).

6. Сметаніна Н. В., Попова Д. І. Значення впровадження комплаєнс-програм для зростання прозорості українського бізнесу. Часопис Київського університету права. 2018. № 3. С. 266–269.

Степанюк А.Ф.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого
права, Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків*

ВИКОНАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ ЧИ ПОВОДЖЕННЯ ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ: ДИНАМІЧНІ І СТАТИЧНІ РОЗБІЖНОСТІ МІЖ КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧИМ ПРАВОМ І МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

На сьогодні серед багаточисельних міжнародних документів, де йдеться про засуджених, найбільш відомими міжнародними стандартами присвяченими поведженню з ув'язненими і застосуванню пробації є Мінімальні стандарти ООН стосовно поводження з ув'язненими (Правила Нельсона Мандели), Європейські в'язничні правила, Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила), Правила Ради Європи про пробацію.

Одразу варто звернути увагу на те, що у міжнародних стандартах не застосовується відоме вітчизняному кримінально-виконавчому праву словосполучення «виконання кримінальних по-

**ПРОТИДІЯ
ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ:
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ
ТА ДОСВІД УКРАЇНИ**

*Збірник тез міжнародної конференції
«Протидія злочинності і корупції:
міжнародні стандарти та досвід України»*

(м. Харків, 22 вересня 2021 р.)

Харків
«Юрайт»
2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ПАНЕЛЬНОЇ ДИСКУСІЇ:

Гетьман Анатолій Павлович – ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор академік Національної академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України

Катамадзе Григол Шалвович – Надзвичайний і Повноважний Посол, Президент Асоціації платників податків України, Віце-президент Європейської Асоціації платників податків, кандидат юридичних наук

Гацелюк Віталій Олександрович - Національний менеджер програм з питань правової реформи Координатора проектів ОБСЄ в Україні, кандидат юридичних наук, Заслужений юрист України

Головкін Богдан Миколайович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України

Лисодєд Олександр Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент

Таволжанський Олексій Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент

Сметаніна Наталія Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент

Новіков Олег Володимирович – кандидат юридичних наук

Кулик Катерина Дмитрівна – кандидат юридичних наук

Остапко Ксенія Сергіївна – кандидат юридичних наук

Протидія злочинності і корупції: міжнародні стандарти та досвід

П 83 **України:** збірник тез міжнародної конференції (м. Харків, 22 вересня 2021 р.). Харків: Юрайт, 2021. 320 с.

ISBN 978-966-2740-26-8

Матеріали викладено в авторській редакції з незначною коректурою. Відповідальність за їхню якість, достовірність, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та інформацію для службового користування, несуть автори.

ISBN 978-966-2740-26-8

УДК 343.9:343.35:35.08

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2021
© «Юрайт», оформлення, 2021